

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАВОВОМУ НАВЧАННІ

Визначено основні фактори, які стимулюють до пошуку нових освітніх технологій у правовому навчанні. Доведено актуальність використання варіативних форм активного навчання, зокрема інформаційно-технічного, проблемного. Обґрунтовано доцільність подальшого дослідження проблеми.

Ключові слова: освітні технології, правове навчання, ігрове навчання, проблемне навчання, інформаційно-технічне навчання.

Определены основные факторы, стимулирующие к поиску новых образовательных технологий в правовом обучении. Доказана актуальность использования вариативных форм активного обучения, в том числе информационно-технического, проблемного. Обосновано целесообразность дальнейшего исследования проблемы.

Ключевые слова: образовательные технологии, правовое обучение, игровое обучение, проблемное обучение, информационно-техническое обучение.

The main factors that promote the search of new educational technologies in legal educational are found out. Feasibility of multi-variant forms of active training, including information-technical, problematic, is defined. The necessity of further researching of the problem is justified.

Key words: educational technology, legal training, in-game tutorials, problem training, information-technical training.

Постановка проблеми. Становлення України як самостійної, незалежної, правової держави стало поштовхом до модернізації вітчизняної освіти, що безумовно вплинуло на розвиток правової освіти і зумовило пошук нових методів і засобів правового навчання, зорієнтованих на підвищення рівня правової культури населення. Очевидно, що з поступовим розвитком людських технологій і людства взагалі, змінюватимуться та вдосконалюватимуться освітні технології, спрямовані на ефективний розвиток, засвоєння, набуття і розповсюдження знань.

Аналіз актуальних досліджень. Термін «технологія» стосовно навчального процесу було вперше вжито 1886 року американцем Дж. Саллі. Видатні вітчизняні педагоги К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський у своїх працях використовували такі терміни, як «педагогічна техніка», «педагогічна технологія». З 60-х років

XX століття педагогічна технологія набуває статусу офіційного існування. Ретроспективний аналіз виникнення і становлення освітніх технологій визначено у роботах таких зарубіжних авторів, як Б. Блума, Д. Брунера, Г. Гейса, В. Коскареллі, Дж. Керрола, Д. Хамбліна і таких вітчизняних учених, як С. Архангельського, Ю. Бабанського, С. Гончаренко, І. Зюзян, В. Євдокімова, О. Киричука, В. Кременя, О. Коваленко, М. Левіна, І. Прокопенка, О. Савченко, В. Сластьоніна, Н. Талізін та ін.

Мета статті – довести актуальність використання сучасних освітніх технологій у правовому навчанні.

Виклад основного матеріалу. Задача сучасних освітніх технологій полягає у посиленні фундаментальної підготовки, що надає студенту вміння виділити в конкретному предметі базову інваріантну частину його змісту, яку після самостійного опрацювання і реконструювання він зможе використати на новому рівні, при вивченні інших дисциплін, при самоосвіті. До основних факторів, які актуалізують проблему технологій професійної освіти, можна віднести такі: стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, що спонукає до зростання об'єму інформації, яка призводить до труднощів у засвоєнні знань і до необхідності реальної безперервної освіти; незадовільний стан традиційних форм і методів навчання. Спроби вирішення проблем підвищення якості освітнього процесу у ВНЗ на основі традиційної, переважно вербальної, лекційно-аудиторної системи не дають необхідних результатів. Все це стимулює до пошуку нових освітніх технологій, які «навчають вчитися».

Сьогодні з'явилися нові методи і засоби навчання. У першу чергу вони стали асоціюватися з різними формами інтерактивного навчання. Як стверджує О. Певцова, домінування виключно інтерактивних методів навчання і варіативних форм активної освіти таке ж шкідливе для вітчизняної системи правової освіти, як і повна їх відсутність. Автор визначає недопустимість у правовому навчанні одноманітних методичних прийомів і засобів, тому в сучасній науці необхідно поєднувати традиційні та новітні технології навчання, які б дозволили педагогу досягти запланованого результату [1, с. 186]. Поява інновацій у правовому навчанні виявилася у нових методичних прийомах. Це пов'язано з проведенням ділових ігор і різноманітних форм інтерактивного навчання, які дозволяють швидко і ефективно досягти прогнозуючого і діагностуючого результату. Новизна у правовому навчанні може носити відносний характер. Звичай методичні прийоми, які пропонують спеціалісти сучасному

викладачеві, можна класифікувати як такі, що не завжди є новими, а «добре забутими старими»; такі, що використовуються сьогодні, але в системі навчання іншими науками; а також такі, що запозичені з досвіду передових зарубіжних країн. Не можна стверджувати, що традиційне правове навчання носить негативний характер, навпаки, воно перевірене практикою, має численні апробації і вдосконалення, але стрімкий розвиток суспільного життя потребує змін навіть універсальних форм навчання. Сьогодні, у педагогічній практиці при викладанні правових дисциплін широко використовуються такі технології навчання, як: ігрова, проблемна, модульна, контекстна та ін. Найпопулярнішою є технологія ігрового навчання, яка направлена на використання активних методів навчання. Під час викладання правових дисциплін використовуються різні дидактичні ігри на правову тематику (імітаційні ігри, сюжетно-рольові, ділові ігри, ілюстративні ігри). Метою такого навчання є: формування у студентів цілісного уявлення про правові аспекти у професійній діяльності та їх динаміку; формування пізнавальної мотивації, направленої на набуття інтересу до майбутньої професії; отримання професійно-правового досвіду, зокрема прийняття індивідуальних і колективних рішень; розвиток правового мислення. Наприклад, ділова гра являє собою форму відтворення предметного і соціального змісту майбутньої професійної діяльності фахівця, моделювання таких систем відношень, які характерні для цієї діяльності. Такі ігри, на думку В. Сластьоніна, дозволяють навчити приймати рішення й умінням на практиці застосовувати набуті знання. Крім того, їх використання має великий виховний потенціал, оскільки учні переконуються в необхідності теоретичної підготовки, у результаті якої підвищується мотивація до вивчення предмета [3, с. 278].

Однією з важливих складових сучасної правової освіти є робота в Інтернеті. Застосування Інтернет-технологій забезпечує доступ до банків даних з наукової, навчальної, методичної проблематики. Це дозволяє студентам брати участь у правових олімпіадах, вікторинах, форумах, правових освітніх проєктах, студентських конференціях, що позитивно сприяє підвищенню їх рівня правової культури. Комп'ютерні, телекомунікаційні й Інтернет-технології внесли суттєві зміни в засоби оволодіння та засвоєння інформації. Це відкриває нові можливості для інтеграції різних дій, сприяючи досягненню соціально значимих і актуальних у сучасний період суспільного розвитку цілей навчання. Безперечно, що сьогодні неможлива організація правового навчання без використання сучасних інформаційних

технологій, які сприяють удосконаленню інформаційно-правового забезпечення суспільства в цілому й учнів зокрема, а також становленню України як правової держави. Метою такої технології є підвищення якості правового навчання і рівня знань майбутніх фахівців, задачами — неперервне інформаційно-правове забезпечення освітнього процесу на всіх рівнях (школа — ВНЗ — післядипломна освіта); створення інформаційно-правових програм, програмних комплексів, правових бібліотек з метою успішного проведення необхідних заходів з організації правового навчання.

У науці технологія проблемного навчання не є новою. Визначена концепція з'явилася у 50-х роках ХХ століття і, на думку її авторів, (В. Оконь, Дж. Дьюї, Дж. Брунер, І. Лернер, А. Матюшкін, М. Статкін) повинна компенсувати недоліки традиційного або пояснювально-ілюстративного навчання, яке має переважно репродуктивний характер та відрізняється від проблемного навчання, де педагог не дає готових знань, а організовує їх пошук [3, с. 261], шляхом усвідомлених, обґрунтованих дій та їх аналізу. Ця проблема вимагає нових знань і способів дій на відміну від традиційних педагогічних стратегій — від знань до проблеми, де студенти не можуть виробити умінь і навичок самостійного наукового пошуку, оскільки їм даються для засвоєння його готові результати.

Розрізняють такі форми проблемного навчання: проблемне викладення навчального матеріалу в монологічному режимі лекції або діалогічному режимі семінару; частково-пошукова діяльність при виконанні експерименту під час лабораторних робіт; самостійна дослідницька діяльність та ін. Такі форми частково можна використати при вивченні права майбутніми фахівцями транспортної галузі, а безпосередньо це — проблемні семінари у формі теоретичної гри, коли невеликі робочі групи доводять один одному про переваги своєї концепції, свого методу, наприклад, при вивченні теми кримінального права «Пошук оптимальних шляхів подолання корупції серед інспекторів ДАІ» та ін. Проблемна лекція з права повинна починатися з невирішених задач. Це створює в аудиторії проблемну ситуацію, яка позитивно впливає на формування у студентів мотивів оволодіння правовими знаннями і тим самим вплине на зміцнення правової культури. Практичні завдання (задачі, проблемні ситуації) правового характеру є невід'ємним елементом такого навчання. Особливість їх полягає в тому, що вони мають комплексний характер і для того, щоб їх вирішити потрібно звернутися, як правило, не тільки до певного нормативно-правового акту, а іноді і до судової практики, що

позитивно впливає на засвоєння кількох тем. Проблемна правова задача ставить питання: «Як вирішити спір?», «Яке рішення потрібно прийняти?», «Як вчинити в даній ситуації?» та ін. Ряд проблемних питань трансформує проблемну задачу в модель пошукових рішень, де розглядаються різні способи, засоби і методи рішення. Головним у проблемному навчанні є сам процес пошуку і вибору правильних, оптимальних рішень, а не миттєвий вихід на рішення. Проблемні правові задачі при вивченні правових дисциплін виконують функції із засвоєння нових знань та контролю для виявлення рівня результатів навчання.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Питання щодо підвищення якості освітнього процесу завжди було нагальним, яке вирішувалося із запровадженням різних видів навчання: програмованого, евристичного, проблемного, сьогодні — комп'ютерного і дистанційного. Однак, на нашу думку, кращий результат може бути отриманий при оптимальному співвідношенні різних освітніх технологій: діяльність людини різностороння, таким різностороннім повинне бути і навчання, яке є водночас моделюванням цієї діяльності і підготовкою до неї. Отже, реалізація освітніх технологій у процесі викладання правових дисциплін є важливим завданням, оскільки від їхньої правильної постановки залежатиме оптимізація навчання та практичне вивчення можливостей досягнення максимальної ефективності у правовому навчанні, а також позитивно позначиться на успішному процесі формування правової культури майбутніх фахівців, досягненні поставлених освітніх цілей і сприятиме розбудові правової держави.

Література

1. Певцова Е.А. Теория и методика обучения праву: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. / Е.А. Певцова. — М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. — 400 с.
2. Педагогика профессионального образования: [учеб. пособ. для студ. высш. пед. заведений] // Е. П. Белозерцев, А. Д. Гонеев, А. Г. Пашков и др.; под. ред. В.А. Сластенина. — М. : «Академия», 2004. — 368 с.
3. Ягунов В.В. Педагогика: Навч. посіб. / В.В. Ягунов. — К. : Либідь, 2003. — 560 с.